

Frank van Hasselt schreef ca. 1971 dit over De Vrijenberg

Het terrein van J. B. F. van Hasselt te Empe, "De Vrijenberg", is een 72 ha groot, langgerekt bosterrein dat zich uitstrekt ter weerszijden van de Vrijenbergse spreng. ten westen van de kunstweg Loenen-Beekbergen in de gemeente Apeldoorn. De grootste lengte is plm. 1750 m (ZW-NO). de grootste breedte plm. 500 m. De spreng met een strook grond aan beide oevers is eigendom van de Rijkswaterstaat en verdeelt het terrein in twee ongeveer gelijk grote stukken. Midden in zijn loop door "de Vrijenberg" heeft de spreng een voor het publiek en de kampeerders zeer aantrekkelijke dubbele waterval. doch dit is gelukkig niet de bekende vierdubbele Loenense waterval. de grootste van Nederland. Met bussen vol dagjesmensen met ijsjes en frites. Deze laatste liggen verder stroomaf aan de oostzijde van de harde weg. De grond is van slechte tot zeer slechte kwaliteit. puur zand. de opstand bestaat bijna uitsluitend uit grove-den. Op grote stukken is het terrein zeer heuvelachtig met een hoogste top van 42 m boven NAP. Naar men zegt herinnert de naam aan de veldslag tussen de Heeckerens en de Bronkhorsten in 1354. waarbij aan de boeren. strijdend aan de zijde van Reinard van Heeckeren de vrijheid beloofd was. indien zij zouden winnen (quod non).

Het terrein valt onder de bosbijdragenregeling particulieren en onder de Natuurschoonwet en is niet omrasterd. Er is vrije toegang ook voor ruiters en loslopende honden, doch niet voor gemotoriseerd verkeer.

De ontwikkeling van het kampbedrijf. Terstond nadat ik in 1950 door vererving eigenaar geworden was van de Vrijenberg heb ik dit bos mede dienstbaar willen maken aan de Padvinddersbeweging, waarin ik zelf vele jaren intensief werkzaam geweest ben.

Toen wij in 1952 uit Zuid-Limburg naar Velp verhuisden, werd dit een reële mogelijkheid. Mijn zoon en ik begonnen met het kaalkappen van een stukje slecht bos nabij de watervallen, het latere "Wijde Veld" en in 1954 konden wij aldaar en op het "Totemveld" vijf zomerkampen ontvangen. In zestien jaar tijd (1970) zijn er op zeven "velden" (kampterreinen) 318 zomerkampen gehouden en een ongeteld aantal van 314 weekend kampjes enz. In totaal meer dan 60.000 kampnachten. (Dit is een aantal, dat een grote camping in een paar weken verwerkt!) Geleidelijk aan hebben wij het aantal kampplaatsen opgevoerd tot zeven stuks. Vooral de laatste jaren wordt het voor- en naseizoen steeds belangrijker met kampjes van losse patrouilles of enkele jongens van padvinddersgroepen uit de verre omtrek.

Wie mogen er komen? Wij laten alleen toe leden van "De Nederlandse Padvindders", de "Katholieke Verkenners", het "Nederlands Padvindstersgilde" en de "Gidsenbeweging", (deze laatsten hebben we nog nimmer gezien) en leden van buitenlandse padvind(st)ersverenigingen. Voorts hebben wij een klein gedeelte, het gezinskampterrein met zeven open plekjes voor één gezin, opengesteld voor leden van de Nederlandse Toeristen Kampeer Club (NTKC) en voor gezinnen van leid(st)ers van padvinddersgroepen. De totale bezetting is nooit meer dan 300 man, meestal veel minder. Ter vergelijking diene dat een drukke camping 400 man kan huisvesten op één hectare! Aan het eind van de zomer is het terrein dan ook geenszins uitgewoond, al is natuurlijk wel te zien, dat er gekampeerd is. Daar het terrein z'n grootste afmeting heeft juist dwars op de harde weg en het verste kampveld dus meer dan anderhalve kilometer van de weg af ligt kunnen we helaas niet voorkomen, dat er regelmatig met motorvoertuigen over de zandwegen gereden wordt.

Welke voorzieningen zijn er getroffen? Er staat geen enkel gebouw op het terrein. Elk van de zeven kampeerterreinen ("velden") heeft een grasveldje, waarop een (kiep-bare) vlaggemast, voorts een kampvuurkuil en een pomp. Alleen het weinig gebruikte Ringveld moet de pomp van het Verre Veld gebruiken. De grasveldjes zijn aangelegd met behulp van stadscompost van de VAM nadat pogingen met papierpulp, afval van de Eerbeekse papierfabrieken, minder geslaagd waren. Veelal kon door het rooien van een gering aantal bomen rond een open plek in het bos al een aantrekkelijke ruimte voor een grasveld als kampcentrum verkregen worden. Geleidelijk willen wij bij elk "Veld" een grote beschoeide afvalkuil maken, om te veel graven op verschillende plaatsen te voorkomen. Brandbare afval wordt zo veel mogelijk verbrand.

Ook zijn er nu vier "prefab" latrines, d.w.z. plm 1,20 m diepe sleuven in de grond van plm 60x250 cm. Dwars daarover heen paaltjes van 1 m en een betonnen plaat van 80 x 100 met een gat. Naargelang het nodig is, neemt men enkele paaltjes weg, schuift de plaat op en legt de paaltjes er achter weer neer. Over het geheel een hut van takken, of alleen een omheining van takken of jute. De totale oppervlakte van de zeven grasveldjes tezamen is nog lang geen hectare. Op de grasveldjes mogen geen tenten staan. De leiding van de troep en de drie, vier of vijf patrouilles, waar de troep meestal uit bestaat, kamperen elk afzonderlijk in een wijde of nauwe omtrek om het kampcentrum heen, de patrouilles liefst uit het gezicht van de Hopman! Elke patrouille heeft z'n eigen slaap- en fouragetenten en maakt zijn eigen keuken met afgietputje. Echter per troep slechts één afvalkuil en één latrine. Op de Vrijenberg treft men nog de volgende "extra's" aan, veelal door de kamperende troepen zelf gemaakt: een toegangspoort met vlaggenmast, een 12-meter hoge uitkijktoren in aanbouw op de hoogste top. Dit is het derde exemplaar op dit terrein, die in afwijking van de beide andere, ditmaal van gecreosoteerd hout werd gemaakt. Op het Wijde en het Ruige Veld staan douches, d.w.z. vaten met douchekraan op een stellage, door een vleugelpomp volgepompt en soms door de zon verwarmd, verder vindt men op het Totemveld twee totempalen, een fraai plattegrondbord, in hout-relief nabij de ingang, wegwijzertjes naar de diverse velden op de wegsplitsingen en tenslotte een grote centrale kampvuurkuil voor gezamenlijke kampvuren, die bij voldoende deelname op woensdagavond ontstoken worden, en waar dan elke troep iets ten beste moet geven. .

De organisatie NPV geeft elke twee jaren een lijst van kampeerplaatsen voor padvinderstroepen uit met uitvoerige gegevens, maar ook zonder dat heeft het terrein langzamerhand voldoende bekendheid in padvindingskringen. Sinds tien jaar voert hopman J. M. Holmer uit Arnhem voor mij de administratie. Bij hem komen de aanvragen binnen en hij wijst de terreinen toe. Wij hebben dit jaar voor het eerst een keurig boekje met alle gegevens, kaartje enz, en in juni sturen we een lijst rond met alle geboekte zomerkampen, o.a. opdat men kan zien, of afspraken voor vervoer van kampbagage mogelijk zijn. Op aanvraag zend ik dit "prospectus" gaarne toe. Van de Gemeente Apeldoorn hebben wij een permanente vergunning met de eis, dat de verantwoordelijk leider van een zomerkamp een leiderskampeerpaspoort heeft. Er worden geen leges geheven. Tijdens het zomerkampseizoen, eind juni tot half augustus, kamperen of hopman Holmer of ik zelf op de Vrijenberg in het "beheerderskamp" met eigen pomp en grote woontent met getimmerde banken, aanrecht enz. Afspraak is, dat elk kamp een halve dag beschikbaar houdt voor werk op het terrein, waarvoor we een aantal bijlen, zagen, schilshoppen enz. voorradig hebben. Dit werk is: dode bomen hakken, uitsnoeien en schillen, mulle weggedeelten met puin verharderen, kampvuurkuilen of vlaggenmasten herstellen enz.

Stoken en brandgevaar Bij normale weersomstandigheden mogen de troepen in hun kampvuurkuilen (diameter 8 à 10 m) hun kampvuur stoken. Bij droogte mag slechts met dik hout gestookt worden, dus niet met takken waar naalden aanzitten. Voor het koken mogen de patrouilles zogenaamde tafelvuren maken, d.w.z. vuur op plaggen en/of bakstenen op een houten 315 stellage op tafelhoogte. Dit is om ontwikkeling van de *Rhizina undulata* te voorkomen. Van de toenmalige brandweercommandant in Apeldoorn kregen we carte blanche, slechts eenmaal, in 1959, kregen we een stookverbod van één week wegens uitzonderlijk brandgevaar. en ook eind juni van dit jaar hebben we bijzondere voorzorgen moeten treffen. Het kookvuur mag dan alleen in de kampvuurkuil gestookt worden of er wordt op butagas of primus gekookt. En dan worden geen kampvuren gehouden! Tot nu toe hebben we slechts eenmaal een bosbrandje gehad, op 15 juni van dit jaar, maar naar alle waarschijnlijkheid is dit niet door kamperende padvinders veroorzaakt. Aan de andere kant vind ik het een gerust gevoel, dat er de hele zomer jongens bij de hand zijn, om een eventuele brand snel te kunnen bestrijden. Op elk van de terreinhelften zijn tien brandschoppen gestationeerd.